

Examen VWO 2026

tijdvak 1
woensdag 6 mei
07.30 – 11.00 uur

Nederlands

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit een tekst met 20 vragen en een tekst met een samenvattingsopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Een ander persoon in een andere taal

- 1p 1 Op welke manier trekt de schrijver in alinea 1 – 2 de aandacht van de lezer?

Door een ...

- A historisch overzicht van meertaligheid te geven.
- B opsomming van feiten en cijfers te geven.
- C reeks herkenbare situaties te geven.
- D wetenschappelijke theorie weer te geven.

De tekst *Een ander persoon in een andere taal* is op de volgende manier ingedeeld:

Deel 1: alinea	1 – 2	
Deel 2: alinea	3 – 5	Bedreiging
Deel 3: alinea	6 – 8	Cultureel venster
Deel 4: alinea	9 – 12	Schrikken
Deel 5: alinea	13 – 15	<u>...5...</u>
Deel 6: alinea	16 – 18	Stakker
Deel 7: alinea	19	

- 1p 2 Citeer de zin die de essentie van Deel 2 (alinea 3 – 5) weergeeft.
- 1p 3 Deel 2 (alinea 3 – 5) en Deel 3 (alinea 6 – 8) van de tekst laten een verschil in visie zien betreffende de ontwikkeling van het denken over taal en identiteit.
- Welk verschil laten ze zien?
- A Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van angst voor morele en psychische verdeeldheid door meertaligheid (Deel 2) naar waardering voor culturele aanpassing en taaldiversiteit (Deel 3).
 - B Het belang van taal voor identiteit is in de loop van de tijd afgenomen: waar meertaligheid nog wordt geprezen om de cognitieve voordelen (Deel 2), wordt ze afgeschilderd als een alledaags fenomeen (Deel 3).
 - C Het denken over taal en identiteit is minder negatief geworden, doordat meertaligheid niet langer wordt beschouwd als een bedreiging voor loyaliteit (Deel 2), maar als verrijking van culturele ervaring (Deel 3).
 - D Meertaligheid wordt niet langer als oorzaak van identiteitsproblemen gezien (Deel 2), maar wordt juist gezien als het vermogen soepel te schakelen tussen culturele contexten (Deel 3).

- 3p 4 Benoem het verband tussen alinea 9 en 10 en beargumenteer je antwoord. Maak de zin op de uitwerkbijlage af. *Gebruik **maximaal 35 woorden** voor je argumentatie.*
- 1p 5 Welk kopje past, gelet op de inhoud van de tekst, op de open plaats boven Deel 4 (alinea 13 – 15) met het cijfer **...5...**?
- A Analyse toelichting
 - B Andere persoonlijkheid
 - C Coherent geheel
 - D Gevolg rolwisseling
- 1p 6 Hoe is het volgens deel 5 (alinea 13 – 15) te verklaren dat sommige mensen zich in een andere taal wel anders gedragen, maar zich toch niet anders voelen?
- A Ze hechten minder belang aan gedrag en meer aan hun identiteit.
 - B Ze vinden hun persoonlijkheid flexibel en wisselen per taalsituatie.
 - C Ze zien geen verschil in gedrag bij het gebruik van een andere taal.
 - D Ze zijn zich niet bewust van hun gedrag in een andere taal.
- 3p 7 Deel 6 (alinea 16 – 18) draagt als tussenkopje ‘Stakker’. Zeg in eigen woorden wat er in Deel 6 bedoeld wordt met het woord ‘stakker’ en wat de bedoeling van het gebruik van dit woord is. *Maak de zin op de uitwerkbijlage af met **maximaal 30 woorden**.*
- 2p 8 Tussen alinea 16 en alinea 17 is er een opsommend verband. Beargumenteer dit. *Gebruik voor je argument **maximaal 20 woorden**.*
- 1p 9 Wat is de hoofdvraag waar de tekst antwoord op geeft?
- A Hoe komt het dat sommige mensen zich anders voelen in een andere taal, terwijl anderen juist hetzelfde blijven?
 - B Op welke wijze beïnvloedt het spreken van een andere taal je gevoel van identiteit en persoonlijkheid?
 - C Op welke wijze definiëren wetenschappelijke inzichten de relatie tussen tweetaligheid en persoonlijkheid?
 - D Welke positieve en negatieve effecten ervaren mensen bij het spreken van een tweede taal?
 - E Welke rol speelt ‘*cultural frame switching*’ bij het spreken van meerdere talen?

- 2p 10 In de tekst worden verschillende **deelvragen** beantwoord.
→ Welke van de volgende deelvragen worden in de tekst beantwoord?

*Noteer de juiste **twee** nummers.*

1. Hoe ervaren mensen die niet meertalig zijn, het spreken van een vreemde taal?
2. Hoe werd tweetaligheid in het verleden politiek en sociaal gewaardeerd?
3. Wat is de beste methode om een tweede taal te leren?
4. Wat verstaan wetenschappers onder 'taalkundige schizofrenie'?
5. Welke rol speelt het vocabulaire bij het spreken van een tweede taal?
6. Welke rol speelt het culturele imago van een taal in de beleving van sprekers?

- 1p 11 De titel van de tekst is '*Een ander persoon in een andere taal*'.
→ Welke bewering over de titel is correct?

- A De titel is in hoofdlijnen passend, want een taal kan het gevoel en gedrag beïnvloeden.
- B De titel is misleidend, want meertaligheid wordt vaak nog als probleem gezien en kan stigmatiserend zijn.
- C De titel is niet juist, want mensen blijven qua identiteit en karakter in elke taal precies dezelfde persoon.
- D De titel is neutraal, want hij benoemt het fenomeen meertaligheid zonder oordeel of emotie.

- 2p 12 Hieronder staan manieren van de opbouw van een tekst.
→ Op welke manier(en) is deze tekst in grote lijnen opgebouwd? Kruis op de uitwerkbijlage achter elke manier aan of deze juist of onjuist is.

1. anekdote – losse citaten – nieuwe inzichten
2. historisch overzicht – verslagen interviews met meertaligen – conclusie
3. theorie – persoonlijke ervaringen – oproep tot actie
4. voorbeelden – wetenschappelijke onderzoeken – samenvatting

- 3p **13** Hieronder staan beweringen op basis van de tekst. Kruis op de uitwerkbijlage achter elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

bewering	
1	Tweedetaalsprekers kunnen voelen dat hun persoonlijkheid afhankelijk is van de taal die ze spreken of van de cultuur van het land waar die taal wordt gesproken.
2	In de toekomst zullen meerdere wetenschappelijke onderzoeken plaatsvinden, om diepere en bredere inzichten bij tweetaligheid te verkrijgen en zo de theorieën en toepassingen verder te ontwikkelen.
3	Bij het oplossen van emotionele en morele dilemma's nemen de meeste mensen in hun tweede taal betere beslissingen, omdat ze meer op hun ratio afgaan.
4	Het beheersen van een tweede taal zorgt ervoor dat de sprekers zich trots voelen en toch ervaren dat ze vervreemden van de directe omgeving.
5	Door de taal die je spreekt, wordt je wereldbeeld onbewust beïnvloed, terwijl de beleving van taal een subjectieve ervaring is.

- 1p **14** Op welke manier moet de tekst getypeerd worden?
- A** Dit is een activerende tekst.
 - B** Dit is een beschouwende tekst.
 - C** Dit is een betogende tekst.
 - D** Dit is een uiteenzettende tekst.

- 1p 15 De auteur laat in de tekst een aantal wetenschappers en ervaringsdeskundigen aan het woord.
→ Met welk doel doet zij dat?

De auteur doet dit om duidelijk te maken dat ...

- A de gegeven informatie betrouwbaar is.
- B de lezer zijn eigen standpunt kan kiezen.
- C diverse standpunten bij het onderwerp mogelijk zijn.
- D ze een basis heeft voor de visie die ze uitdraagt.

- 1p 16 Op welke structuur is de tekst gebouwd? *Noteer het juiste nummer.*

- 1. aspectenstructuur
- 2. probleem- en oplossingstructuur
- 3. verklaringsstructuur
- 4. verleden-heden-toekomststructuur
- 5. voordeel-nadeelstructuur
- 6. vraag-antwoordstructuur

- 1p 17 Welke schrijfstijl herkent de geoefende lezer in deze tekst?

- A De auteur combineert voornamelijk ironie en sarcasme.
- B De auteur combineert zakelijke taal met citaten.
- C De auteur gebruikt eenvoudige zinnen en informele taal.
- D De auteur gebruikt geregeld wetenschappelijk vakjargon.

- 1p 18 Welke houding van de schrijfster spreekt uit de tekst?

- A Afwijzend: ze beschouwt de ervaringen van meertaligen als verwarrend en niet relevant voor wetenschappelijk inzicht.
- B Enthousiast: ze benadrukt vooral de voordelen van meertaligheid en spreekt daarover in positieve bewoordingen.
- C Kritisch: ze presenteert de informatie over meertaligheid en neemt zelf een duidelijk standpunt in.
- D Neutraal: ze laat zien dat meertaligheid complex is en benadert dit vanuit verschillende invalshoeken.

- 1p 19 Op welke manier moet de tekst geïnterpreteerd worden?
- A Het ervaren van meerdere persoonlijkheden is een teken van psychologische instabiliteit.
 - B Meertaligheid is geen probleem, maar juist een onderdeel van de menselijke ervaring.
 - C Sprekers van verschillende talen moeten zich schamen voor hun wisselende taalpersoonlijkheden.
 - D Tweetaligheid is in onze samenleving een zeldzame maar afwijkende eigenschap van de mens.
- 2p 20 Welke van onderstaande samenvattingen geeft de hoofdgedachte weer van de tekst *Een ander persoon in een andere taal*?
- A De meest belangrijke onderzoeken en bevindingen bij de bestudering van sprekers van een taal en het imago dat de desbetreffende talen teweegbrengen bij toehoorders, zijn zo ver gevorderd dat de onderzoeken zo goed als afgerond zijn.
 - B Er zijn mensen die bij het spreken van verschillende talen hun eigen persoonlijkheid behouden en er zijn mensen die in zulke situaties in staat zijn verschillende imago's op te roepen en daar bewust van te genieten.
 - C Het is duidelijk dat taal, nationaal-historische elementen, cultuur, persoonlijke herinneringen, omstandigheden en persoonlijkheid een uitwerking kunnen hebben op de wijze waarop een spreker zich uit en voelt.
 - D Het lijkt erop dat de persoonlijkheid die een spreker uitstraalt, samenhangt met de taal die hij spreekt, de situatie die daarmee verbonden is en het gevoel dat bij hem ontstaat door zaken die hij verbindt met de gekozen taal.
 - E Niet elke persoon is zich ervan bewust dat de manier waarop hij overkomt bij zijn publiek, voor een groot deel samenhangt met de taal die hij spreekt en de manier waarop hij zich voelt bij het spreken van die taal.

Tekst 2 Vrouwenhaat: de nieuwe heksificatie

- 19p 21 Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 220 woorden van de tekst *Vrouwenhaat: de nieuwe heksificatie*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- Wat het besproken verschijnsel is;
- Welke motieven deze houding opwekken;
- Welke impliciete oplossingen en afrondende conclusie aangedragen worden.